

CITAAT

“Van alle leugens,
is kunst het
minst onwaar”.

Gustave Flaubert

Sranan Art Xposed

INHOUD | JULI 2012

Beste lezer	02	Een woordje vooraf
Uitgesproken	03	Cassandra Gummels-Relyveld in gesprek met Shaundell Horton
Gezien	05	Een selectie van de exposities die er waren
Op straat	07	Een naam uit het verleden, Jo Rens
Bits & Pieces	08	A little bit of this and that, in Suriname
Uit de collectie	10	... van Chandra van Binnendijk, door Vanda Koorndijk-Kernizan
Agenda Suriname	11	Van alles wat, in Suriname
Beyond Borders	12	Priscilla Tosari praat met René Tosari
Beyond Borders	14	Marieke Visser over juwelenkunstenares Pearl Woei
BB Gezien	15	Wat was er te zien buiten Suriname? De keuze van SAX
BB Bits & Pieces	17	Beetje van dit, beetje van dat ... Over de grens
BB Agenda	19	Wat is er gaande elders in de wereld
Leesvoer	20	Boeken, tijdschriften, verslagen: letters over kunst
Connected	23	De virtuele wereld

We zijn een woord van excuus aan u verschuldigd, over het lange uitblijven van deze nieuwe editie van SAX. We hopen het goed te maken door de komende tijd extra veel nieuwe berichten op onze andere platforms te plaatsen: het **Sranan Art-blog** en ons foto-archief op **Flickr**. Ook zijn we met diverse media een samenwerking aangegaan waardoor u SAX-bijdragen ook zal zien in *EFM Magazine*, *Suriname HOT* en incidenteel in de *AE&L*-rubriek in *de Ware Tijd*.

Er is veel gebeurd de laatste maanden. Vanaf het begin van de 21ste eeuw zijn we, wat de Surinaamse beeldende kunst betreft, in een soort stroomversnelling terecht gekomen die steeds breder en sterker lijkt te worden. De ontwikkelingen zijn soms bijna niet bij te benen en dat maakt het des te belangrijker dat we al die ontwikkelingen signaleren, beschrijven en vastleggen, zodat we in kunnen haken op internationale veranderingen en bewegingen in het veld.

Zo komen er in Suriname steeds nieuwe expositieplekken bij. Nieuwe galerieën, maar vooral ook bestaande locaties die voorheen nooit als expositieruimte gebruikt zijn. Men is meer bereid om out of the box te denken.

Een vervelende ontwikkeling moet op deze pagina ook genoemd worden. Het feit dat de huidige regering het voornemen heeft het Fort Zeelandia en de diverse gebouwen op het terrein te ontruimen en een andere bestemming te geven is zonder meer zeer zorgwekkend. Dat dit zonder enig overleg met (en respect voor) de betrokken instanties gebeurt is niet goed. Het werk dat bijvoorbeeld het Surinaams Museum door de jaren heen gedaan heeft, zonder noemenswaardige steun van de overheid overigens, heeft in een grote behoefte voorzien. Een aantal generaties schoolkinderen draagt de herinnering aan de educatieve dagtochten een heel leven met zich mee, wat ook betekent dat voor deze kinderen de geschiedenis en de cultuur tot leven is gekomen, en hun gevoel van eigenwaarde, hun 'sense of belonging', gesterkt heeft. En dit is slechts één klein onderdeel van alles wat nu verloren dreigt te gaan.

Het lijkt een teken aan de wand voor wat betreft de denkwijze van deze regering ten aanzien van kunst en cultuur. Onlangs las ik een tekst over dit tijdperk, de 21ste eeuw. Het ging erover dat de Maya-wijzen niet zo zeer het einde der tijden aankondigen, maar wel het einde van dit tijdperk zoals we het nu kennen, en dus tegelijkertijd het begin van een nieuwe periode. Hun advies: laat het oude los en spring in de rivier, ga mee met de stroom, maar houd je hoofd boven water en reageer alert op je omgeving. De hoop is nu gevestigd op de individuele kunstenaars en andere creatieve geesten, dat zij voortvarend mee zwemmen in die bruisende rivier van vernieuwing die ons verder zal brengen, de wijde wereld in. Blijf u hun ondersteunen waar en hoe u kan en blijf niet op de oever staan, u weet wel, de wal, waar de zogenaamde 'beste stuurliu' zich bevinden. Leer zwemmen en vertrouw dan op uw 'eigen kunnen'!

Free your mind and the rest will follow!

Marieke

P.S. Nu ik toch songteksten aan het citeren ben, deel ik ook graag die regel die maar in mijn hoofd rondzingt, van de King of Pop. "It don't matter if you're black or white".

SAX is mogelijk gemaakt door

Gran tangi!

Colofon **Sranan Art Xposed**

Sranan Art Xposed 6, juli 2012

Hoofdredactie Tabiki Productions/Marieke Visser (Boxel, Suriname)

Redactie Cassandra Gummels-Relyveld (Paramaribo, Suriname) & Priscilla Tosari (Amsterdam, Nederland)

Bijdragen Vanda Koorndijk-Kernizan (Paramaribo, Suriname), Rob Perrée (Amsterdam, Nederland/New York, USA) & Eline Visser (Arnhem, Nederland)

Vertaling Cassandra Gummels-Relyveld & Vanda Koorndijk-Kernizan

Fotografie Sranan Art & anderen

Lay-out Moksi Graphics/Wendy Alberts (Dongen, Nederland)

Weblog: <http://srananart.wordpress.com>

Foto's: <http://www.flickr.com/photos/srananart/>

Reacties: srananart@gmail.com

Shaundell Horton, *Identity*, foam & mixed media sculpture, 2011
FOTO Ada Korbee, 2012

Shaundell Horton studeert in 2011 af van de Nola Hatterman SArt Academy in Paramaribo. In 2012 houdt zij haar eerste solo-expositie 'Ties' in Fort Nieuw Amsterdam in het district Commewijne. De Engelse titel refereert naar de grootste bron van inspiratie voor Shaundell: het gevoel van verbondenheid met haar familie en de plek waar zij vandaan komt. Shaundell werd geboren in Guyana en verhuisde als jong meisje met haar ouders naar Suriname. Suriname is nu haar thuis, maar de band met Guyana, met haar familie en met de herinneringen die ze overal met zich meeneemt, blijft hecht.

“Als mensen
mijn werk
mooi vinden
of begrijpen,
ben ik daar
natuurlijk
wel blij mee,
maar in
eerste
instantie doe
ik dit voor
mezelf”

Voor degenen die het werk van Shaundell goed bekijken, wordt het - al zijn ze niet met haar thema bekend - al gauw duidelijk dat de kunstenaar iets met Guyana heeft. De fotokopieën van oude Guyanese postzegels die herhaaldelijk in het werk opduiken geven die relatie weer. Tegelijkertijd leggen ze ook een stukje van de band met haar moeder bloot, want daar komen de postzegels vandaan. Zo ook de gehaakte 'doilies' (kleedjes) die in twee sculpturen gebruikt worden. Die ziet zij allemaal als stukjes van haar eigen identiteit, als elementen die haar mede gevormd hebben tot de persoon die ze nu is. En dat is exact de boodschap die zij in haar kunst verwerkt. "Mensen, en vooral jongeren van deze moderne tijd, moeten waarderen wie ze zijn, waar ze vandaan komen. Want je afkomst, je verleden en je familie hebben er al allemaal aan toe bijgedragen dat je bent wie, wat en waar je nu bent".

De bruine tinten van de theezakjes die ze op haar doeken als collagemateriaal aanbrengt, de druipende inkt en de aardetinten van de acrylverf die meestal met het paletmes wordt aangebracht, geven een gevoel van warmte weer. Een werkstuk waarin die band heel goed tot uiting komt is *Sunflower*. De vrolijke zonnebloemen op de voorgrond en de topjes van een typische 'white picket fence' (witgelakt houten hekje) die nog net aan de onderkant te zien komen, geven zonder meer een blij gevoel van thuis weer. "Zonnebloemen herinneren mij vooral aan mijn oma want bij haar stonden er vroeger altijd grote in de tuin." Aan de bovenkant prijkt een uitvergroete postzegel met daarop een historisch Guyanees straatbeeld met onder meer een oud assurantiegebouw en een ezelskar. De combinatie van beeld en materiaal, de haast tastbare historische en persoonlijke lading en het verrassende contrast van de gele zonnebloemen tegen de neutrale achtergrond, zorgen voor een nostalgische sfeer en een interessante compositie.

In haar werk gebruikt Shaundell een combinatie van materialen en technieken. Ze heeft haar eigen stijl ontwikkeld en experimenteert daar naar hartenlust mee. In de kunst wil ze verder groeien en meer leren en in de toekomst wil ze meer mixed media sculpturen gaan maken. Of het voor haar belangrijk is dat mensen haar werk waarderen en begrijpen? Shaundell: "Als ik iemand anders met mijn werk blij maak, dan is dat natuurlijk geweldig. Maar dit is in de eerste plaats iets dat ik voor mezelf doe. Ik hoop wel dat mensen de boodschap van mijn werk begrijpen. De boodschap is belangrijk." ☺

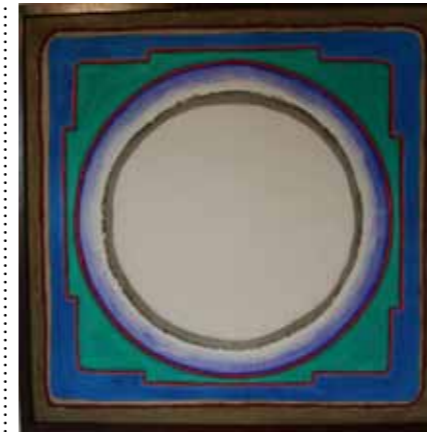
1. Shaundell Horton, *Ties 2*, mixed media op canvas, 2011
2. Shaundell Horton, *Sunflower*, mixed media op canvas, 2011
3. Shaundell Horton en EdKe tijdens het inrichten van de expositie Ties in Fort Nieuw Amsterdam, 2012
4. Shaundell Horton presenteert haar werk tijdens de Artist Meeting in De Hal op 6 mei 2012 waarbij kunstenaars de kans kregen hun werk te introduceren bij Holly Bynoe en Nadia Huggins van *ARC Magazine: ART RECOGNITION CULTURE*, 2012

FOTO'S Ada Korbee, 2012

Van 6 t/m 10 juli 2012 neemt Shaundell Horton deel aan de groepsexpositie *Together*, met Fabian de Randamie, Raimen Bijlhout, Jeanet Oord en Finestra Landveld, in Fort Zeelandia, Gebouw 4, Paramaribo. Open: 10:00-13:00 uur & 17:00-20:00 uur.

Cassandra Gummels-Relyveld werkt als freelance schrijfster, naast haar werk voor *Sranan Art Xposed*, voornamelijk voor de *Readytex Art Gallery* in Paramaribo, Suriname. Zij schrijft persberichten, websiteteksten en verzorgt het publiciteitsmateriaal rond de exposities en de andere activiteiten van de galerie.

Deze aflevering van de rubriek 'Uitgesproken' is ook verschenen in iets andere vorm, en met andere afbeeldingen, in de eerste editie van *EFM Magazine*, op verschillende distributiepunten te krijgen in Suriname.

Lilian de Vries-Abegg

Het is al een tijd geleden maar deze bijzondere expo moet toch even genoemd worden. Lilian de Vries-Abegg exposeerde haar werk – schilderijen, werk op papier en keramiek – van 4 t/m 7 december 2011 in Fort Zeelandia. Haar werk is sterk beïnvloed door geometrie en symboliek. Ook doet het werk denken aan **mandala's**: cirkelvormige tekeningen gevuld met patronen en kleuren, die rituele en spirituele waarde hebben in zowel het hindoeïsme als het boeddhisme. Voor een beeldverslag kan u een kijkje nemen op het [Sranan Art Flickr-account](#).

Geometry

The language of the universe
The drawing of sound
Sound is consciousness
Consciousness is experience
Every experience is a journey

Humans

as
lighttravelers

Boipili Jewelry

Buitengewoon was de presentatie van de sieradenlijn van Marcel Pinas: Boipili Jewelry. Op 28 januari 2012 werd in de **Readytex Art Gallery** op heel opmerkelijke wijze deze nieuwe collectie gepresenteerd. Zwart beschilderde dansers, voorzien van Afaka-tekens en gekleed met zwartwit beprunte pangistof, toonden als levende standbeelden het moois aan het publiek. Foto's zijn [hier](#) te bekijken.

Soso Oso in Sukru Oso

Patricia Ma Ajong is voor de *SAX*-lezers geen onbekende. Al eerder, in 2010, stelde de kunstenaar haar schilderijen van de typisch Surinaamse houten huisjes tentoon, toen in Royal House of Art. We schreven daar over op het **Sranan Art blog**. Nu, begin 2012, bracht zij 'haar' huisjes weer onder de aandacht. Deze keer in de nieuwe sfeervolle locatie Sukru Oso, met de expo *Soso Oso*. "Ik ben zo blij dat mijn huisjes thuisgekomen zijn", zei Ma Ajong op de opening. Met haar schilderijen wil Ma Ajong mensen bewust maken hoe belangrijk het is om dit cultureel erfgoed te behouden. Een groot deel van de opbrengst van de expositie heeft zij dan ook aan het behoud van de huisjes geschonken.

Huizen zijn romangeniek.

Hun muren ademen geschiedenis.
Hun vloeren hebben LIEFDE, bloed,
zweet en tranen geslikt.

De tijd kolkt langs ieder huis, geselt de
gevel, kust de ramen.
Huizen zijn als mensen.
Ze hebben een verhaal.

Waterland Art Garden

Tegenwoordig wordt het aanbod aan expositielocaties steeds groter. Niet alleen neemt het aantal fysieke locaties toe, maar ook wordt er op andere manieren wat kunst betreft meer out of the box gedacht. Een goed voorbeeld daarvan is Waterland Art Garden, net voorbij Domburg, richting Paranam. Eigenaresse/initiatiefneemster Myrza Axwijk heeft daar in haar tuin en bij haar huis begin dit jaar **een eerste expositie** geopend, met werk van beeldhouwer **Iwan Verwey**, schilderijen van **Ro Heilbron** en twee grote vazen beschilderd door Ray Daal. In maart heeft ook de Stichting Mens met een Visuele Beperking een bezoek gebracht aan de expo en konden de bezoekers de beelden van Verwey met hun handen 'bekijken'. Dit was een heel bijzondere ervaring, en *SAX* hoopt dat andere kunst-minded mensen op een idee gebracht worden door dit leuke initiatief. Myrza Axwijk: waterland.sr@gmail.com.

FOTO RECHTSBOVEN Courtesy Waterland Art Garden, 2012

Revealing our stored treasures

In februari organiseerde Readytex Art Gallery in De Hal aan de Grote Combéweg voor het eerst een editie van *Revealing our stored treasures – een keuze uit de collectie*. Geen solo-expositie met nieuwe kunstwerken van één kunstenaar, maar een expositie waarin juist de verscheidenheid centraal staat: voor elk wat wils. Het concept: een 'wall to wall' kunststrategie, een expositie waarin de bezoeker een verrukkelijk proefje opgediend krijgt van de Surinaamse kunstrijkdom van de afgelopen jaren. De expo was heel goed bezocht en de reacties van het publiek waren zeer enthousiast. Men vond het prettig dat er zo een variëteit te zien was. Bij een dergelijke expo is de inrichting een nog grotere uitdaging dan gewoonlijk. Ada Korbee, Lygia Matawi en Monique NouhChaia SookdewSing hebben een fantastische job gedaan, geassisteerd door de overige mensen van het RAG Team. Op het [Sranan Art-blog](#) is er een slideshow te zien die een goede sfeerindruk geeft. Hoewel de galerie er naar streeft een dergelijke expositie twee keer per jaar te organiseren, wordt de haalbaarheid daarvan nog bestudeerd. Maar in ieder geval zal het publiek minstens één keer per jaar kunnen genieten van zo een expo met steeds een nieuwe keus uit de collectie. Vermoedelijk is het in november weer zo ver. En voor de duidelijkheid: de werken zullen ook te koop zijn!

Craft in De Hal

Bij het woord expositie denken we al snel aan beeldende kunst. In maart van dit jaar organiseerde **Readytex Craft** echter voor het eerst een grote solo-tentoonstelling van de hedendaagse craft kunstenaar **Danasion 'Dona' Akobe**, in **De Hal**. In de eerste editie van *Suriname HOT* is er een kort artikel van Sranan Art met wat toelichting over de symboliek. Op het [Sranan Art-blog](#) is er ook een post over *Da mi wan maun*, oftewel: reik mij een hand.

Water Dragon
I am a dragon
A water dragon
But they gave me
The name of a flower

I am a dragon
A water dragon
Because of the water element
I forgot about the dragon

Expo Kit-Ling Tjon Pian Gi Short Stories

Begin mei exposeerde de kunstenaar Kit-Ling Tjon Pian Gi met haar solo-expositie *Short Stories* in Fort Zeelandia tijdens de regionale literaire conferentie die in Suriname plaatsvond, de 13de Internationale Conferentie van de Association of Caribbean Women Writers and Scholars (ACWWS): *The Caribbean, The Land and The People. Women's Efforts, Women's Lives*. Op onze [Flickr-pagina](#) vindt u een fotoreportage. Ook op het [blog](#) is er een post met een slideshow. Bij *Short Stories* is er een kleine, prachtige publicatie verschenen. Verderop in deze *SAX*, in de rubriek 'Uitgelezen' meer er over.

Een naam die in de vergetelheid is geraakt: Jo Rens

Verschillende beelden die een vertrouwde plek innemen in de stad, en één in Brokopondo, herinneren aan Jo Rens. Een naam die bijna vergeten is. Albert Helman zegt in *Cultureel Mozaïek* het volgende over Jo Rens: "De inmiddels overleden Jo Rens heeft gepoogd als beeldhouwer in zijn land te bestaan, maar ook hij gaf het op en vertrok." En: "Van Jo Rens, die als pionier van de inheemse stadsbeeldhouwers beschouwd mag worden, staan er enkele beelden, uit graniet gehakt, voor de Technische School."

We weten dat hij les heeft gegeven in dezelfde tijd als **Nola Hatterman**. Een van zijn studenten was de bekende beeldhouwer **Johan Pinas**. Ook weten we dat hij een van de oprichters was van Wie Eegie Sanie, in 1951, in Amsterdam. Deze vereniging stelde zich ten doel 'datgene, dat het Surinaamse volk toebehoort te behouden en te veredelen, omdat zij weet, dat een volk, dat de binding met de eigen waarden mist, een volk op drift is.' Nog een mooi citaat: 'Wij [Wie Eegie Sanie, red.] strijden niet tegen iets maar voor iets, niet tegen de overwaardering van de Nederlandse cultuur maar voor de opwaardering van de Surinaamse cultuur.' Enkele andere bekende leden waren Eddy Bruma, Walther Donner, Hein Eersel en Jules Sedney.

In de 'dikke Van Kempen', *Een geschiedenis van de Surinaamse literatuur*, is te lezen dat het CCS in 1958 een tentoonstelling inrichtte van Jo Rens, 'de eerste beroepskunstenaar van eigen grond als beeldhouwer'. Enkele jaren later vertrok Rens naar Nederland, om daar als decorontwerper te gaan werken. Dit geeft, aldus Van Kempen, al aan dat het niet echt gemakkelijk was voor beeldende kunstenaars om in Suriname van hun werk te leven.

In de hoofdplaats Brokopondo staat een granieten monument, gemaakt door Jo Rens. Het stelt twee mannen voor: een staande man (met pagaai) en een zittende man (met schrijfplank) die het verleden en de toekomst symboliseren. In Paramaribo staat er van zijn hand een mooi beeld van een kotomisi, voor Hotel Torarica. Bij de ingang van het Academisch Ziekenhuis Paramaribo is er een kop van Sophie Redmond te zien, de beroemde arts/toneelschrijfster. En voor de Eerste Surinaamse Technische School staan twee beelden: twee mannen, waarvan de ene een boek vasthoudt en de andere een werktuig: mind & body zijn beide nodig in het leven.

Auteur Jo Löffel suggereert in een kritische tekst in 1962 dat Jo Rens geen feedback kreeg, dat zijn werk niet kritisch beschouwd werd. Het is niet helemaal duidelijk of Löffel doelt op de beeldhouwkunst van Jo Rens of zijn literair werk.

“Ik ben het onmiddellijk eens met de man die beweert dat men de volkskunst anders moet beoordelen dan de zgn.

Marieke Visser (Bennekom, Nederland, 1962) studeerde in Nederland journalistiek en taal- en literatuurwetenschap. Als publicist schrijft ze vanuit haar eigen persagentschap Swamp Fish Press veel over kunst & cultuur, geschiedenis en toerisme. De laatste drie grote kunstprojecten waar zij aan heeft meegewerkt zijn: *Wakaman Drawing lines, connecting dots, Paramaribo SPAN* en *Kibii Wi Koni Marcel Pinas The Event*. Thans is zij hoofdredacteur van *Sranan Art Xposed*.

1 Het beeld van de twee mannen in Brokopondo
FOTO Michael Hermelijn, 2012

2 De twee beelden voor de Surinaamse Technische School
FOTO Marieke Visser, 2012

3 Kotomisi, voor Hotel Torarica
FOTO Marieke Visser, 2011

Beeldenproject SAO

De Stichting Arbeidsmobilisatie en Ontwikkeling (SAO) is bezig met een project waarbij kunst in de openbare ruimte wordt gerestaureerd en schoongemaakt. Het beeld van Barnet Lyon, het beeld van Johan Adolf Pengel en het beeld 'De overleden zoon' van Jozef Klas zijn inmiddels binnen het beeldenproject van de SAO in ere hersteld.

Kunst, dat men werk van amateurs (en ongelukkigerwijze zijn de meeste Surinaamse kunstenaars amateurs) anders moet beoordelen dan dat van beroepskunstenaars. Maar ik weiger a priori vast te stellen dan de Surinaamse kunstenaar mildere kritieken hoort te krijgen dan de kunstenaar uit de grote wereld.

Heel vaak is dat ook niet nodig: ik ken zeker Surinaamse kunstenaars voor wie dat niet nodig is: Albert Helman, E. de Vries, S. Robles de Medina, R. Getrouw, Trefossa, M. Slory, E. Vervuurt. Er zijn er ongetwijfeld nog meer (Helstone, Snijders) maar ik ben niet bekend met hun werk.

En het is ook niet altijd wáár, dat er geen deskundigen zijn die de pen kunnen voeren: Was Lou Lichtveld niet in Suriname en had hij geen gedegen oordeel over het werk van Jo Rens kunnen geven? De vraag is of men niet bang was van dat oordeel, of men het Lichtveld niet kwalijk genomen zou hebben wanneer zijn oordeel ongunstig geluid had.”

Een interessante vraag die ook in de 21ste eeuw nog steeds speelt. In hoeverre is het mogelijk in onze kleine samenleving, waar iedereen elkaar kent, oprecht ongezoeten kritiek te leveren? ☺

Contemporary Art Museum Moengo (CAMM) maakt zich op voor tweede renovatieronde

Toen binnen het evenement *Kibii Wi Koni Marcel Pinas The Event* van kunstenaar **Marcel Pinas**, op 30 juli 2011 de deuren van Surinames eerste **Contemporary Art Museum 'CAMM' in Moengo** werden geopend, was net de eerste fase van de renovatie van het voormalige EBS-gebouw gecompleteerd. Het museum werd onder grote publieke belangstelling geopend en de reizende overzichtsexpositie van de ruimtelijke werken van Marcel Pinas was de openingsexpositie. De SURALCO die toen al het grootste deel van de verbouwing financierde, is bereid gevonden om ook nu in 2012 een groot deel van de kosten voor de renovatie van het resterende gedeelte van de hal op zich te nemen. Het huidige gedeelte van CAMM blijft volgens kunstenaar Marcel Pinas in gebruik voor exposities van hedendaagse kunst, terwijl het nieuwe gedeelte gericht zal zijn op educatieve tentoonstellingen betreffende de historie en de cultuur van het omliggende gebied, en op den duur ook die van andere gebieden van Suriname. Zoals Marcel Pinas beoogt met alle projecten die hij vanuit zijn **Tembe Art Studio (TAS)** in Moengo uitvoert, zal na deze renovatiefase ook CAMM nog verder moeten bijdragen aan de sociaaleconomische ontwikkeling van het gebied. Naast het historische gedeelte zullen er namelijk ook een museumwinkel en een museumcafé komen waar de lokale bevolking zelfgemaakte producten en hapjes zal verkopen. Ook een conferentie/presentatieruimte is in de plannen inbegrepen. De renovatie staat op schema voor de tweede helft van 2012. CAMM is gevestigd aan de Abraham Crijnsenweg te Moengo, in het district Marowijne.

This week's presentation

Readytex Art Gallery is sinds enige tijd gestart met een nieuw initiatief genaamd *'This week's presentation'*. Elke nieuwe maandag wordt het werk van één kunstenaar belicht in de grote hoofdzaal van de galerie. Foto's van de nieuwe inrichting worden elke week samen met de 'artist statement' van de betreffende kunstenaar rondgemaild naar het gehele e-mailbestand van de galerie. Bent u nog niet op de mailinglijst van Readytex Art Gallery? Meldt u zich dan aan op info@readytexartgallery.com, dan blijft u ook altijd op de hoogte van alle activiteiten van de galerie en haar partnerkunstenaars.

Artist meeting

Op zondag 6 mei werd door Readytex Art Gallery een 'artist meeting' georganiseerd voor **Holly Bynoe** en **Nadia Huggins** van **ARC magazine**, die in Suriname op bezoek waren om hier het 5de nummer van hun Caribisch kunsttijdschrift te lanceren. Zo konden zij in één keer meerdere Surinaamse kunstenaars ontmoeten en daardoor een iets beter beeld krijgen van wat er zich in Suriname allemaal afspeelt op het gebied van kunst. Op de rondgemailde uitnodiging reagerden iets meer dan 20 kunstenaars en het werd een bijzonder interessante en informatieve middag. De meeste kunstenaars namen een kunstwerk mee en vertelden aan de hand hiervan iets over hun werk. Holly en Nadia wilden vooral ook weten of er bij de Surinaamse kunstenaars behoefte bestaat om met andere kunstenaars uit de regio in dialoog te treden. Via hun netwerk zullen zij dan proberen die contacten te leggen.

Bronzen kopstuk van historicus André Hendrik Loor vervaardigd door beeldend kunstenaar Erwin de Vries
FOTO Sranan Art/Cassandra Gummels-Relyveld, 2012

Presentatie ARC 5

Op woensdag 9 mei vond vervolgens in Fort Zeelandia, binnen het cultureel programma van de 13de ACWWS (Association of Caribbean Women Writers and Scholars) Internationale conferentie, de officiële launch plaats van het 5de nummer van **ARC magazine**. Holly Bynoe ging in haar toespraak in op de ontstaansgeschiedenis en het doel van het magazine en de bijbehorende website. ARC nummer 5 belicht naast vele andere Caribische kunstenaars ook werk van de hedendaagse Surinaamse kunstenaars **Charl Landvreugd** en **Nicolaas Porter**.

André Loor in brons

Op 10 mei 2012, is door de minister van Binnenlandse Zaken Soewarto Moestadja en vertegenwoordigers van de Stichting Sranan Buru, een bronzen kopstuk van historicus Dr. André Hendrik Loor onthuld voor het gebouw van het Nationaal Archief Suriname aan de Jaggernath Lachmonstraat. Het kopstuk is van de hand van de bekende Surinaamse beeldend kunstenaar **Erwin de Vries**. Het is vooral bijzonder dat André Loor deze eer ter erkenning van zijn verdiensten aan de Staat Suriname op het gebied van Surinaamse historie, nog tijdens zijn leven en in zijn aanwezigheid heeft mogen ontvangen. Ook van de grote dichter Trefossa is er een bronzen kopstuk onthuld, eveneens van de hand van Erwin de Vries. Naar verluidt heeft De Vries ook al een kopstuk van Clark Accord vervaardigd en zoekt men nu naar fondsen hiervoor.

Nieuwsbrieven

Op het gebied van (digitale) nieuwsbrieven gebeurt er ook veel. Drie initiatieven die we hier willen noemen zijn de nieuwsbrieven van de (Afrikaans-)Surinaamse organisatie NAKS, het Directoraat Cultuur en van de Tembe Art Studio. Voor meer informatie kunt u zich respectievelijk wenden tot cultorgnaks@yahoo.com of 499 033 (NAKS kantoor) voor *NAKS Tori*; juvic1506@yahoo.com en/of karysembrani@yahoo.com of 472 306 voor *Cultuur Belicht* en tembeart@yahoo.com voor *tembe tori*.

Studie naar cultuuruitwisseling

Op 3 november 2011 verdedigde Anne-Marie Hermelijn met succes haar thesis om de graad van Bachelor of Science in de Sociologie aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname te krijgen. Ze haalde daarbij een heel hoog cijfer: 8.75. De titel van de thesis was 'Let's organize our own events and invite the Dutch to be part'. Een studie naar cultuuruitwisselingen in de beeldende kunstsector tussen Suriname en Nederland in de periode 2000-2010, bekeken vanuit de Surinaamse beeldende kunstsector. Thesisebegeleider en medebeoordelaar was de heer Drs. H. Jap A. Joe. De beoordelingscommissie bestond verder uit mw. Drs. L. Monsels, richtingscoördinator Sociologie, en voorzitter examencommissie, mw. Drs. H. Yngard en mw. M. NouchChaia SookdewSing, MBA. De studie betrof een kwalitatief onderzoek naar en sociologische analyse van de belevingen van de Surinaamse beeldende kunstsector bij zeven uitwisselingen tussen Suriname en Nederland in de vorm van beeldende kunstprojecten. Hoewel de projecten functioneel-rationeel (volgens de theorie **Zijderveld**) geslaagd waren bleken ze substantieel-rationeel geen succes. De conclusie uit het onderzoek was dat de strubbelingen vanuit Surinaamse beeldende kunstactoren naar de Nederlandse actoren toe uiteindelijk zullen leiden tot verschuivingen in

de samenwerking tussen Suriname en Nederland op het gebied van beeldende kunst. Surinaamse betrokkenen hebben aangegeven dat zij bij toekomstige projecten de regie in handen willen hebben. Op dit moment is Anne-Marie Hermelijn in Trinidad waar zij aan de **University of the West Indies** verder studeert op dit vakgebied. Een heel belangrijke ontwikkeling voor Suriname omdat hiermee ook een begin wordt gemaakt met een meer theoretisch denken over kunst en cultuur.

Switi Rauw!

Ramon Kuster, Ernesto Saldi, Tiara Spalburg en Priya Jewan hebben begin mei aan de Jessurunstraat een aantal muurschilderingen geplaatst. Dit gebeurde in het kader van het Switi Rauw-project van Kevin Headley en Hedy Tjin. Het project heeft drie doelen. Allereerst: stadsverfraaiing. De "rauwe" muren van de stad zijn een prachtige ondergrond om diverse schilderingen aan te brengen. Het tweede doel is het verlagen van een drempel die mensen ervaren ten aanzien van kunst. En ten derde het publiek de kans te geven de kunstenaars beter te leren kennen. Switi Rauw werkt toe naar Carifesta 2013 in Suriname. Daar zal zij internationaal presenteren. Het verbodbedrijf Varossieau gelooft in het project en ondersteunde de eerste stappen. Er wordt al uitgekeken naar een volgende locatie zodat weer enkele werken kunnen worden neergezet. Het motto luidt: "Kunst zit niet stil; 't is een voortdurend proces". Voor meer informatie mail naar: switirauw@gmail.com. Op **Vimeo** is er een filmpje te zien.

De artiesten achter het Switi Rauw-project. Van links naar rechts: Ramon Kuster, Tiara Spalburg, Priya Jewan en Ernesto Saldi
FOTO Kevin Headley, 2012

Muurtekening: giraf Joos van de Plas

De giraffen van Chandra van Binnendijk

Als je plaatsneemt op het terras van schrijver/publicist Chandra van Binnendijk en vanaf deze plek je oog laat gaan over de tropische tuin met haar mooie manjaboom, dan valt je blik automatisch op een van de terraspilaren met een intrigerende beschildering. Bij nadere bestudering blijkt het een tekening te zijn van een staart van een giraf, waarbij de kop en de nek van dit bijzondere dier een paar meter verder op de gele muur zijn getekend. "Deze muurtekening is gemaakt door de Nederlandse beeldend kunstenares **Joos van de Plas**," vertelt Chandra. "Ik heb het van haar cadeau gekregen als herinnering aan de leuke momenten die we samen hebben gehad, tijdens haar verblijf in Suriname een paar jaar geleden."

Chandra vertelt dat de kunstenares geen tijd had om de muurtekening af te maken voor haar vertrek naar Nederland en dat het eigenlijk de bedoeling was de giraf door een andere artiest af te laten schilderen. Bij nader inzien heeft ze echter gekozen voor de suggestie en de illusie van de giraf en het geheel gelaten zoals het is.

Van de Plas heeft voor haar cadeau niet zomaar het thema 'giraf' gekozen. Een kijkje in Chandra's huis laat namelijk duidelijk zien dat zij iets heeft met dit langpotige dier. Op verschillende plekken in het huis duikt de giraf op: er zijn schilderijen, beelden van hout en papier-maché, houten serveerbakjes en zelfs oorbellen van dit dier! "Mijn fascinatie voor de giraf begon denk ik bij de aanschaf van mijn eerste schilderij zo'n twintig jaar geleden," zegt Chandra, terwijl ze het kunstwerk in kwestie laat zien. Het is een schilderij van de bekende Surinaamse kunstenaar **René Tosari**, waarop een giraf een groot gedeelte van

het doek inneemt. "Tosari had een keer een expositie en ik heb hem toen geholpen bij het schrijven van de tekst voor zijn brochure," vertelt Chandra. "In ruil hiervoor mocht ik een schilderij uitzoeken en mijn keus viel op een klein dingetje. Een uur voor de sluiting van de expo liep ik nog eens rond en opeens zag ik dit schilderij... Boing! Dit deed me iets! Het is een groot kunstwerk en stond helemaal niet in verhouding tot het tekstwerk dat ik voor hem had gedaan. We hebben toen afgesproken dat ik het in termijnen mocht afbetalen en sindsdien hangt het bij mij thuis. Het is voor mij heel speciaal."

Chandra ziet de giraf als een 'totemdiër', een dier dat voor haar symbool staat voor bescherming. "De giraf geeft mij een veilig gevoel," voegt ze toe. Het is waarschijnlijk dan ook geen toeval dat een mooi portret van een giraffenkop, geschilderd door **Anita Hartmann**, haar slaapkamerwand siert. De vriendelijke giraffenogen die je vanaf het canvas aankijken, stimuleren je om de dag vol vertrouwen aan te vangen.

Informatie over René Tosari is behalve op zijn eigen [website](#) ook te vinden op de website van **Readytex Art Gallery**. Hetzelfde geldt voor Anita Hartmann. Zij heeft haar eigen [website](#) maar er is ook wat te vinden op de website van **Readytex Art Gallery**.

Schilderij giraf: René Tosari

Schilderij giraffenkop: Anita Hartmann

FOTO'S Sranan Art/Marieke Visser, 2012

Vanda Koorndijk-Kernizan is social-marketeer en redactielid van het Surinaams opvoedtijdschrift **KidzTori**. Als freelance schrijfster voor **Sranan Art Xposed** combineert ze haar recent ontdekte passie voor schrijven met haar interesse in kunst en cultuur. Ze woont en werkt sinds eind 2003 in Suriname.

- Atelier Struikelblok** Amsoistraat 49, Nieuw Charlesburg, Paramaribo, +597 (0)851 0525 / 547 090, [e-mail](#), [website](#) | Op afspraak
- Contemporary Art Museum Moengo (Camm)** Abraham Crijnsenlaan, Moengo, Marowijne | Open (onder voorbehoud!): zaterdag & zondag 9:00-13:00 en 16:00-19:00
- Fort Nieuw Amsterdam** Wilhelminastraat, Nieuw-Amsterdam, Commewijne, +597 (0)32 2225, [website](#) | Open: ma t/m vr 09:00-17:00 en za, zo en feestdagen 10:00-18:00 | De nieuwe directeur van het Openluchtmuseum is Gerard Alberga. Ook door SAX veel succes toegewenst! | T/m 14 augustus is er een fotoexpositie van **Nicolaas Porter** te zien. Een andere website met werk van Nicolaas Porter is [hier](#) te vinden. Tevens staan er dan enkele designbanken, in bruikleen afgestaan voor de expo door **galerie De Kus** aan de Frederik Derbystraat
- Galerie Egi Du** (Carla Tuinfort), SMS-Pier, Waterkant, Paramaribo
- Gallery Singh** Koningstraat 63, Paramaribo, Tel.: +597 492608, [e-mail](#)
- Gudu Oso, koto- en angisa-museum** Paltan Tewariweg 8, Livorno, Paramaribo, 10:00-17:00 | Christine van Russel-Henar, de misi van het museum, zegt: "Het moet de bezoekers een gevoel geven alsof ze in een huis van vroeger binnen stappen."
- De Hal** Grote Combéweg 45, Paramaribo | 03-08 juli 2012, 19:00-21:00, solo-expositie **Rinaldo Kias**, org: **Readytex Art Gallery** | 07-12 augustus 2012, 19:00-21:00, solo-expositie **Wilgo Vijfhoven**, org: **Readytex Art Gallery**
- Marronmuseum Samaaka** Pikin Slee, Boven-Suriname-rivier, Sipaliwini, +597 (0)716 1446 / (0)712 4404
- Mini museum SMS pier** Waterkant 5, Paramaribo, +597 (0)820 9210 en (0)854 0558
- Museum of Fine Arts Paramaribo** Zwartenhovenbrugstraat 107 -109, Paramaribo, +597 (0)813 0521 | Open: woensdag t/m vrijdag 11:00-16:00 uur (Let op! Vaak toch gesloten, liever eerst bellen!)
- Museum van Bakkie** Reynsdorp, Commewijne-rivier rechteroever, +597 (0)865 4130
- Nola Hatterman Art Academy** Abraham Crijnsenweg 6, Fort Zeelandia-terrein, Paramaribo, +597 470 800
- Numismatisch Museum** (Centrale Bank van Suriname), Mr. F.H.R. Lim A Postraat 7, Paramaribo, +597 520 016, [website](#)
- Readytex / Readytex Art Gallery** Maagdenstraat 44-48, Paramaribo, +597 421 750 / 474 380, [e-mail](#), [website](#) | Voor het expositieschema van de Readytex Art Gallery zie De Hal
- Royal House of Art** Royal Torarica, Kleine Waterstraat 10, Paramaribo, +597 473821 / (0)855 3525
- Surinaams museum** Fort Zeelandia, Paramaribo, +597 425871, [e-mail](#), [website](#) | Open: dinsdag t/m vrijdag 09:00-14:00 & zondag 10:00-14:00 | Elke zondag worden er gratis rondleidingen gegeven om 11:00 en 12:30. Tot december zijn er twee exposities te zien in het Museum dat dit jaar 65 jaar bestaat. Een tentoonstelling over het Kordonpad, waarbij ook een fraaie uitgave is verschenen, alleen bij het Surinaams Museum te krijgen als vijfde deel in de serie 'Libri Musei Surinamensis': *Het Kordonpad van Suriname*, van F.C. Bubberman en R. van Petten. De andere tentoonstelling is een semi-permanente expositie over de Surinaamse geschiedenis. **Gezien de plannen van de huidige regering zijn deze exposities onder voorbehoud!**
- Dilla Zapakara** terrein Ons Erf, Prins Hendrikstraat 17-b, Paramaribo, +597 422212, [e-mail](#), [website](#) | Ster in de stad, expositie over het leven in Mumbai en andere activiteiten

Juni/ juli Artist in residence Remy Jungerman keert terug naar Moengo bij Tembe Art Studio voor de realisatie van een permanent beeld 'Happyland: Apuku Return Blue Eye'. Begin 2012 verbleef Jungerman enkele weken in Moengo om zich te oriënteren. Nu keert hij terug om een permanent beeld te maken. Dit wordt een installatie waarin betonnen potvormige zuilen en grote padden zijn verwerkt. De onthulling vindt plaats op 29 juli, van 12:00-16:00 uur. Voor meer informatie zie verderop in deze SAX op blz 16. Meer info over Remy Jungerman: www.remyjungerman.com.

FOTO Collectie Remy Jungerman, 2012

6 t/m 10 juli Groepsexpo *Together*, met Shaundell Horton, Fabian de Randamie, Raimen Bijlhout, Finestra Landveld en Jeanet Oord, Fort Zeelandia, Gebouw 4, Paramaribo. Open: 10:00-13:00 uur & 17:00-20:00 uur. Alle vijf kunstenaars hebben gestudeerd aan de Nola Hatterman Art Academy in Paramaribo en laten nu samen, 'together', hun werk zien.

| Finestra Landveld, zonder titel, 2012
| Shaundell Horton, 'Shelter', mixed media on canvas, 67x85cm, 2012
| Raimen Bijlhout, zonder titel, 2012

9 t/m 24 juli SUFOV Cursus basisfotografie II, 18:30 uur, 6 avonden, meer info: Hoogestraat 98a, tel: 476 333/410 222, sufov2009@gmail.com

26 t/m 29 juli 2012 4de Suriname Handicraft Festival, Palmentuin, onder auspiciën Directoraat Cultuur, Paramaribo

Begin augustus Pasar Malam bij Sana Budaya, Jozef Israëlstraat BR82, Paramaribo

3 t/m 21 september CCS-vakantieactiviteiten, CCS, Henck Arronstraat, Paramaribo

Eind oktober, begin november is het weer tijd voor de 47ste **Nationale Kunstbeurs**.

N.B. Data onder voorbehoud!

tekens en symbolen uit de Oudheid. Het gebruik van deze symbolen bracht hem terug naar de bron: naar de roots waar hij vandaan kwam. Het inspireerde hem zodanig dat hij de symbolen in enkele van zijn schilderijen aanbracht en deze in 2010 exposeerde in de nieuwe expositieruimte in Paramaribo, **De Hal**. De expositie droeg de naam *Dicht bij de oorsprong*.

Meer van betekenis was het feit dat hij de werken maakte in zijn ouderlijk huis in Suriname. Vier jaar na de opdracht van het Bijlmer Parktheater is Tosari meer dan ooit bezig met zijn roots. Het feit dat hij in 2013 vijftienzestig wordt en van plan is zich weer voorgoed in Suriname te vestigen, heeft daar uiteraard ook mee te maken. Dit gegeven is nu nog zichtbaarder in zijn nieuwe werken. Als ik in zijn atelier kom, krijg ik vier schilderijen te zien waarmee Tosari nog volop bezig is. Weer weet hij me te verrassen met de wendingen die hij maakt met zijn schilderijen. Opvallend zijn de portretten: een zelfportret en een portret van de vorig jaar overleden Britse zangeres Amy Winehouse. In zijn gehele oeuvre heeft Tosari niet veel portretten op zijn naam staan. De enkelen die hij maakte, waren in opdracht of het betrof portretten van zijn kinderen.

Het schilderen van het portret van Winehouse gebeurde na het horen van de tragische dood van een ander icoon van de moderne tijd, Whitney Houston. Het ging Tosari met name om de worsteling die elke artiest van binnen voelt bij het niet kunnen creëren. Het is deze worsteling die hem persoonlijk raakte doordat het heel herkenbaar voor hem was. Bij het open slaan van een krant kwam Tosari een portret van Amy Winehouse tegen. Gegrepen door haar verhaal besloot hij de zangeres vast te leggen. Met houtskool heeft hij Winehouse groot weergegeven midden in wat

een wolkenpartij lijkt. Op de voorgrond staat haar naam achterstevoren gespeld gevolgd door 'Jazz'.

Op een heel andere wijze gemaakt en in zijn herkenbare handschrift, is zijn zelfportret. Op een donkergroen vlak heeft Tosari zichzelf verbeeld. Met zijn rechterhand voor zijn mond en zijn bril in zijn linker kijkt hij bedenkelijk voor zich uit. Vlak boven zijn hoofd bevindt zich een fel groen vlak. Dit licht in donkergroene duisternis staat voor de inspiratie die hij kreeg op het moment dat hij zichzelf portretteerde. Hij besloot namelijk echt terug te gaan naar de oorsprong; naar de zijne. Tosari ging op zoek naar foto's van zijn jeugd en besloot deze weer te geven op een ander doek. We zien hem als baby op schoot bij zijn opa en als kleine jongen achter bij iemand op de fiets. De achtergrond is in verschillende groene vlakken verdeeld en wacht nog op wat komen gaat.

Toch heeft Tosari niet helemaal afstand genomen van de geëngageerde schilderijen waar hij ook bekend om is. Een ander schilderij dat hij op een schildersezal plaatst, is een close-up van een verrekijker vastgehouden door twee handen en waartussen men nog net een deel van een gezicht kan waarnemen. Belangrijker lijkt wat zich in de lenzen van de verrekijker afspeelt. Vluchtelingen met huis en raad op zoek naar een betere toekomst voor zichzelf. Hoewel dit doek een actueel onderwerp met zich meedraagt, is het ook weer een stuk van zichzelf dat Tosari weergeeft. Sinds hij zich kan herinneren is hij onderweg. Niet op de vlucht, zoals de mensen die hij schildert, maar in beweging. Als kind verhuisde hij meermaals van het platteland naar de stad. Als student van Suriname naar Nederland en terug. Als volwassen man, met en zonder zijn gezin, van Suriname naar Nederland. Als kunstenaar pendelt hij voortdurend tussen deze twee landen. Tosari is voortdurend in beweging.

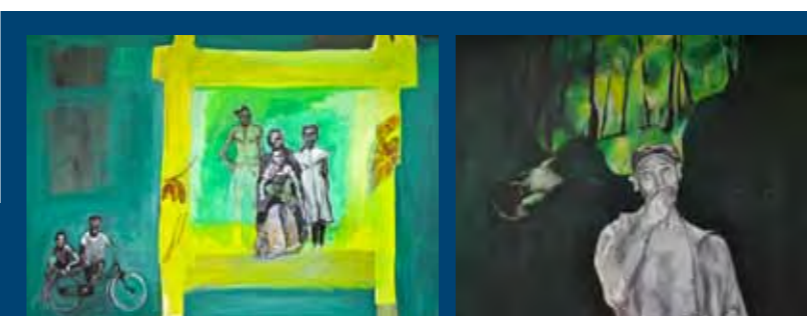
De vier schilderijen die hij me toonde, lijken een proces weer te geven. Tosari is op zoek naar zichzelf. Dit doet hij door zijn leven op doek neer te zetten. Momenteel is hij nog druk bezig met het voltooiën van zijn schilderijen. De zoektocht naar zijn roots is nog niet voorbij. Work in progress!

BEYOND BORDERS

TEKST Priscilla Tosari

Work in progress
René Tosari

Eind 2008 kreeg **René Tosari** de opdracht de vloer van het Bijlmer Parktheater in Amsterdam Zuidoost te ontwerpen. Voorwaarde was dat de diversiteit van de bevolking van Amsterdam Zuidoost werd meegenomen in het ontwerp. Het was door deze opdracht dat Tosari een nieuwe weg insloeg met zijn schilderkunst. Voor de opdracht zocht hij zijn inspiratie in een encyclopedie van

Work in progress, de schilderijen waar René Tosari nu mee bezig is
FOTO'S Priscilla Tosari, 2012

Priscilla Tosari (Paramaribo, 1978) is kunsthistorica. Naast haar werk bij **Stichting Beeldende Kunst Amsterdam**, schrijft zij op freelance basis kunstgerelateerde artikelen. Zij is woonachtig in Almere en werkzaam in Amsterdam. Sinds kort heeft zij haar eigen blogspot: <http://priscillatosari.blogspot.com/>

Een Surinaamse 'parel' maakt furore

Ok over de grens maken Surinaamse juweliers thans furore! Juwelier **Pearl Woei** haar exclusieve sieraden completeerden begin dit jaar de collectie 'Strange Fruit' van modeontwerper **Adrian Alicea**. Wereldberoemde modellen toonden Adrian Alicea's haute couture gecombineerd met Pearl Woei's juwelen op de catwalk van de Fall/Winter 2012/2013 modeweek in New York. De CEO van de huidverzorgingslijn SULA NYC INC, Patricia Reinders, net als Pearl van Surinaamse afkomst en gevestigd in New York, stelde de sieradenontwerpster voor aan Alicea. Die nodigde Pearl Woei uit om speciaal voor deze show de sieraden te ontwerpen. Pearl ging de uitdaging aan en leverde in recordtempo van acht weken maar liefst dertig unieke bijous.

Pearl Woei, geboren in 1975 in Paramaribo, Suriname, komt uit een kunstzinnige familie; de creativiteit zit in haar genen! Op dit moment werkt Pearl in New York bij een eenmanszaak gespecialiseerd in wederverkoop van up-to-date zilveren sieraden voor dames. "Daar doe ik letterlijk van alles, quality control tot sales en ontwerpen van sieraden. Tot nu toe heb ik het prima naar mijn zin. In mijn vrije tijd hou ik me bezig met het maken van mijn eigen collectie sieraden. Momenteel werk ik aan het ontwerpen van een collectie voor een badkledingontwerpster uit New York."

Op haar website met de toepasselijke naam - www.pearloftheamazon.com – zijn de verschillende ontwerpen te bewonderen en kan men in contact komen met deze juwelenkunstnares. Wie in Suriname belangstelling heeft voor de juwelenlijn van Pearl of the Amazon kan via de [website](http://www.pearloftheamazon.com) contact opnemen met Pearls moeder, Jeanette Woei, tel. +597 464 180. Zij vertegenwoordigt Pearl in Suriname.

In de nieuwe lifestyle glossy *Suriname HOT* die in Suriname twee keer per jaar gratis gedistribueerd zal worden staat een uitgebreid artikel over Pearl Woei. Voor de distributiepunten zie www.visitsurinameonline.com.

De ontwerpster met een van de modellen
FOTO'S Collectie Pearl Woei, 2012

TEKST Priscilla Tosari
FOTO'S Website Natuurhistorisch Museum Rotterdam, 2012

GEZIEN | BEYOND BORDERS

Inzoomen op de Surinaamse natuur – Casper Hoogzaad

Casper Hoogzaad, zonder titel, tempera op linnen, 65 x 80 cm

Casper Hoogzaad, zonder titel, tempera op linnen, 50 x 60 cm

Casper Hoogzaads (1962) schilderijen doen sterk denken aan de tekeningen van **Maria Sybilla Merian** (1647-1717), kunstnares en entomologe. Zij maakte in de zeventiende eeuw een reis naar de binnenlanden van Suriname, waar zij insecten, bloemen en planten bestudeerde en tekeningen en aquarellen maakte. Net als Merian zoomt Hoogzaad in op de natuur.

Met organische lijnen geschilderd, vormen de planten en vruchten een compositie. Kleurrijke vruchten op een donkere achtergrond of donkere zaden op een bijna onbewerkt canvas.

In 2006 vertrok de Rotterdamse kunstenaar Casper Hoogzaad naar Suriname om zich daar 24 maanden te vestigen. Een aantal keer verbleef hij in de binnenlanden van Suriname om de natuur daar in de meest zuivere staat te ervaren. Fascinatie voor natuur heeft Hoogzaad altijd gehad. Hij bestudeerde werken van oude meesters en kwam tot de ontdekking dat de lichtinval van vele oude meesterwerken te danken was aan het feit dat de kunstenaars hun eigen verf maakten. Hoogzaad vertrok daarom naar Suriname, verbleef in het binnenland waar hij kennis maakte met de marroncultuur en de cultuur van de inheemsen en waar hij nieuwe grondstoffen ontdekte voor zijn verf.

Aan een basis van tempera en pigmenten voegt Hoogzaad kristallen en mineralen toe die afkomstig zijn uit het regenwoud. Met deze verf schilderde hij deze werken die rechtstreeks in verband staan met de natuur van Suriname: exotische planten, vruchten en zaden worden weergegeven op de zeer kwetsbare doeken die door het materiaalgebruik geen vernis kunnen verdragen.

De expositie was te zien in het **Natuurhistorisch Museum Rotterdam** van 21 januari t/m 15 april 2012.

Neil Fortune in TeTo

TEKST Priscilla Tosari

Het thema is 'The private and the public'. Een appartement in Amsterdam dat als galerie gebruikt wordt. Is de ruimte leeg, dan is het een woning. Zet men er kunst in, dan sta je in **TeTo**. Als bezoeker van de expositie blijf je toch een indringer die in een woning van iemand staat. Volgens **Neil Fortune** zoeken de 'private' en de 'public' elkaars grenzen dus continue op. Neil Fortune exposeert samen met Ian Carr en Sophia Holst. Samen studeerden zij vorig jaar af van de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam. De intentie van de expositie is te zien hoe de kunstwerken van de drie verschillende kunstenaars met elkaar in dialoog gaan. Ontstaat er een verwantschap of juist frictie?

Fortune speelt met ruimtes. Hij bekijkt eerst de ruimte waarin hij gaat exposeren. Vervolgens kan het een proces van maanden zijn van nadenken over de manier waarop hij deze wil gebruiken. Hij maakt schetsen, praat met andere kunstenaars, kijkt om zich heen, doet onderzoek. Voor de expositie in het TeTo gebruikte hij matrassen. Heel veel tijd besteedde Fortune aan het zelf maken van de matrassen, die hij stikte en vulde met kapok, die hij verzamelde van oude banken. De matrassen vormen een comfortzone in de witte, lichte ruimte. Fortune maakte ze in dezelfde witte kleur en vorm als de vloer, waardoor het lijkt dat matrassen en vloer een verlengstuk zijn van elkaar. Met blote voeten mag ik op de matrassen staan en ben verrast door de verschillende structuren die ik voel. Van zacht genoeg om lekker op te kunnen liggen tot stug en hard waar je liever niet eens op wilt staan. Dat is de bedoeling ook van Fortune. De bezoeker dient bijna één te worden met het werk; het op alle mogelijke manieren te

beleven.

Als ik op het ene kunstwerk sta, valt mijn oog op een ander werk. Een houten lichtbak waar letters in gezaagd zijn. Samen vormen ze de volgende zin: "I don't understand much about you. Just enough to know we don't see the universe the same way." De tekst is van Fortune zelf. Terwijl het ene kunstwerk beleefd kan worden door het aan te raken, werkt de tekst op het innerlijke van de toeschouwer.

De laatste tijd werkt Fortune veel met teksten. Hij reist door verschillende landen in Europa en vraagt willekeurige mensen om een spandoek met tekst vast te houden. Hier maakt hij een reeks foto's van, die hij op zijn website plaatst. In april van dit jaar reisde hij naar Oslo waar hij de tekst "Hi Ellen. Let's talk about my first camera" op een spandoek plaatste. Afgelopen jaren deed hij Rome aan met "What did you expect to see?" en Griekenland met "I'm looking for someone to support my addiction".

Fortune is weliswaar pas afgestudeerd, maar ziet dit slechts als begin. In juli is hij in Suriname, lesgeven op het Nola en wellicht een expositie. Voor die tijd exposeert hij in mei samen met Angela Tellier in CBK Zuidoost met de tentoonstelling *Face2Face*. Verder wil hij door studeren en meer reizen door Europa. Ontspanning vindt hij door schilderen en teksten schrijven. Een manier voor hem om geestelijk in balans te zijn.

De expositie van Neil Fortune en Ian James Carr en Sophia Holst in **The TeTo Projects** was van 24 februari t/m 24 maart 2012.

DON'T UNDERSTAND MUCH ABOUT YOU. JUST ENOUGH TO KNOW WE DON'T SEE THE UNIVERSE THE SAME WAY.

Werk van Neil Fortune bij TeTo
FOTO'S Priscilla Tosari, 2012

TERUG NAAR ZIJN ROOTS

Remy Jungerman in Galerie 23 Amsterdam

De laatste tentoonstelling van **Remy Jungerman** in Amsterdam kende geen opening. De kunstenaar verbleef op dat moment in Suriname ter voorbereiding op zijn artist in residence in Moengo, later dit jaar. Zijn afwezigheid leek onschuldig, maar was in feite typerend voor de ontwikkeling die hij, en daarmee zijn werk, de laatste jaren doormaakt.

Remy Jungerman (1959) is in Moengo geboren. Hij heeft dertig jaar van zijn leven doorgebracht in Suriname en er ook de kunstacademie doorlopen. Pas in 1989 besluit hij naar Nederland te verhuizen. Zijn werk – voornamelijk schilderijen – is dan nog figuratief en geworteld in een traditionele, Westerse traditie. Hij heeft wel belangstelling voor abstractie, maar weet die belangstelling nog slechts mondjesmaat te effectueren.

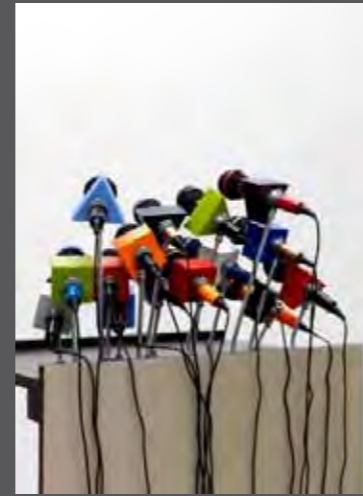
In Nederland verandert zijn werk drastisch. Het lijkt zich volledig af te keren van wat hij in Suriname heeft gezien, geleerd en gedaan. Communicatie, of beter, het gebrek daaraan, wordt zijn hoofdthema. Hij maakt een serie werken waarin microfoons, antennes en elektriciteitsdraden de plaats innemen van verf en grafiet. Toch staan die werken dicht bij hem dan je in eerste instantie zou denken. Ze symboliseren de problemen van iemand die zijn vaderland heeft verlaten en probeert zijn weg te vinden in een nieuwe, vreemde omgeving waarin het communiceren andere vaardigheden vereist en waarin het noodzakelijk is je oorspronkelijke identiteit te toetsen aan de andere omstandigheden. In de installaties die op deze serie volgen komen elementen uit zijn vaderland samen met symbolen uit de Westerse cultuur. Winti-elementen worden gecombineerd en vermengd met tuinkabouters en strakke vormen die een verwijzing zijn naar Mondriaan en, meer impliciet, naar een cultuur waarin rechtlijnigheid een aanbeveling is. Een aantal gebeurtenissen voert hem steeds meer terug naar zijn vaderland Suriname. De dood van zijn vader, en de traditionele rituelen die daarbij werden uitgevoerd, is ongetwijfeld één van die redenen. Een andere factor van belang is het **Wakaman-project**. In 2009 organiseert hij samen

met **Gillion Grantsaan** een tentoonstelling waarbij drie Surinaamse kunstenaars uit Nederland een samenwerking aangaan met drie Surinaamse kunstenaars. 'Wakaman' wordt gepresenteerd in Fort Zeelandia en blijkt een succes. Remy Jungerman kan zich moeiteloos identificeren met beide groepen kunstenaars. Hij raakt zijn diasporagevoel tenminste tijdelijk kwijt.

In de tentoonstelling in **Galerie 23** in Amsterdam liet hij werk zien waarin die hang naar Suriname nog sterker tot uitdrukking komt. Natuurlijk, er was zijn bekende microfooninstallatie 'Nobody is Protected', die zo typerend is voor zijn verblijf in Nederland. Er was ook een prachtige collage waarin symbolen van beide landen tegenover elkaar zijn geplaatst. Het hoofddeel van de tentoonstelling bestond echter uit een serie zeefdrukken waarin hij zich heeft laten inspireren door het patchwork dat door inlandse vrouwen is gemaakt aan het begin van de vorige eeuw. De kleuren en vormen verwijzen letterlijk naar die bijzondere ontwerpen. Door tijdens het drukproces laag over laag te leggen wist hij er diepte in te brengen. Met deze werken wordt de suggestie gewekt dat Mondriaan zich heeft laten inspireren door marronvrouwen. Symbolischer kan Jungerman zijn eigen positie haast niet weergeven.

Deze zomer verblijft Jungerman een aantal maanden in Moengo. Hij gaat meewerken aan het veelomvattende project dat Marcel Pinas daar heeft opgezet. Samen met jongeren uit zijn geboortedorp en uit de dorpen daar omheen gaat Jungerman een grote sculptuur maken, een sculptuur die zal verwijzen naar de rijkdom van de deels verloren Marron cultuur. Een sculptuur die goeddeels zal worden bepaald door jongeren die, net als hij, in Moengo of in de omgeving daarvan zijn geboren. Het wordt een ode aan zijn vaderland.

Remy Jungerman kan en wil de verworvenheden van zijn diasporabestaan niet verloochenen, maar hij voelt steeds meer de behoefte die samen te voegen en te vermengen met de culturele verworvenheden van Suriname. Amsterdam, april 2012, Rob Perrée

Nobody is Protected, edition 2009

Peepina DI, 2011

Peepina CIII, 2011

FOTO'S Collectie Remy Jungerman, 2012

Het werk van Remy Jungerman was van 12 februari tot 11 maart te zien in Galerie 23, KNSM Laan 307-309 in Amsterdam. In oktober 2011 exposeerde Jungerman met **Kurt Nahar** in Paramaribo, in De Hal. Die expositie heette *Positions*. Op dit moment is er ook werk van Remy Jungerman te bezichtigen op de expositie *Who more Sci-Fi than us* in Amersfoort, Nederland.

In de maanden juni en juli 2012 is Jungerman opnieuw in Moengo, nu voor de realisatie van een permanent beeld 'Happyland: Apuku Return - Blue Eye'. Begin 2012 verbleef Jungerman enkele weken in Moengo om zich te oriënteren. Het permanent beeld wordt een installatie waarin grote padden, in beton gegoten, en betonnen plantenpotten, als sokkels opgestapeld als **De oneindige zuil** van **Brancusi**, zijn verwerkt. De onthulling vindt plaats op 29 juli, van 12:00-16:00 uur. Eerder die dag vertrekken er bussen om 09:00 uur vanuit **Zus & Zo** tegenover de Palmentuin, waar men voor moet reserveren.

Rob Perrée werkt als freelance schrijver, kunstcriticus en curator, gespecialiseerd in hedendaagse (Afro-) Amerikaanse kunst, Afrikaanse kunst en kunst die gebruik maakt van nieuwe media. Zijn werk is verschenen in talloze catalogi, boeken, tijdschriften en dagbladen. Hij is redacteur van het Nederlandse kunsttijdschrift **Kunstbeeld**.

BITS & PIECES | BEYOND BORDERS

Marcel Pinas on the move

Weinig Surinaamse kunstenaars zijn zo veel uitlandig (en wanneer hij in Suriname is is hij inlandig; in Moengo) als **Marcel Pinas**. De afgelopen maanden was Pinas onder meer in **Frankrijk**, in **België**, in Nederland en in Cuba.

Op de expositie in België stond ook een bestaand kunstwerk dat handelt over de verrekende gevolgen van de handelingen van multinationals op zoek naar olie. **San e psa – Wat gebeurt er** bestaat uit een ton van oliemaatschappij Shell die gevuld en omringd is met botten. De boodschap is ook hier kort maar krachtig. De gevolgen van dergelijke industrieën gaan veel verder dan de milieuvuiling alleen, wil Pinas benadrukken. Mensen worden uit hun leefgebieden verjaagd, gemeenschappen worden ontwricht, stadsgebieden die de nieuwe bevolkingsdruk niet aan kunnen worden overspoeld, met als gevolg dat werkloosheid en misdaad zegevieren. Dit werk is geïnspireerd door de situatie in Suriname, maar is de actualiteit van talloze landen wereldwijd
FOTO Collectie Marcel Pinas, 2012

Op de Biënnale in Havana heeft **Marcel Pinas** deelgenomen met zijn kunstinstallatie **Sanfika** (Wat is overgebleven), welke bestaat uit 10.000 aluminium lepels die normaal gesproken van nylon touwtjes hangen aan een groot metalen frame. Enige improvisatie schijnt in Cuba erbij te horen en dus werd er deze keer een houten frame in elkaar getimmerd. Met deze installatie vertelt hij het verhaal van de waardevolle marronnerfenis die verloren dreigt te gaan. De met Afaka-symbolen (geheimschrift van de marrons dat rond het begin van de 20ste eeuw in gebruik was) gegraveerde aluminium lepels staan symbool voor de individuen uit de marrongemeenschap die de traditionele kennis met zich meedragen. Wanneer de lepels door de wind in beweging komen, komt een zachtjes tinkelend geluid vrij dat de overdracht van deze kennis van persoon op persoon, generatie op generatie weergeeft. Marcel Pinas die internationaal ook erkenning geniet voor zijn sociaal maatschappelijke projecten gebaseerd op kunst en cultuur educatie en ontwikkeling in zijn geboortedistrict Marowijne, paste met zijn thema uitstekend in het thema van deze 11de editie van de Havana Biënnale: 'Artistic Practices and Social Imaginaries' (Kunstzinnige Praktijken en Sociale Denkbeelden).

De onbedoelde gevolgen van Nederlands kolonialisme in beeld gebracht – *The Empire Project*

Kel O'Neill (geboren in USA) en Eline Jongsma (geboren in NL) noemen zich 'The Sinister Humanists'. Sinds eind 2010 houden deze filmmakers zich bezig met *The Empire Project*, waarbij zij de onbedoelde gevolgen van Nederlands kolonialisme registreren in Azië, Afrika en natuurlijk Zuid-Amerika. Begin mei was het duo in Suriname en registreerden zij hier verhalen van heel uiteenlopende mensen. Hun werk is te volgen op het **blog** en het **vimeo-account**.

Op hun blog beschrijven ze hun beweegredenen: "Voor Eline, die een Nederlands-Indonesische achtergrond heeft, is dit project een manier om haar familieverleden te onderzoeken. Voor Kel, die uit de Verenigde Staten afkomstig is, is dit een manier om de toekomstige consequenties onder de loep te nemen van de imperialistische bewegingen van zijn land."

Kel O'Neill en Eline Jongsma tijdens een van de reizen voor *The Empire Project*
FOTO *The Empire Project*, 2012

Een citaat uit een verslag van zijn residency in België:

"Op de Universiteit wordt Marcel Pinas geconfronteerd met een groep asielzoekers, 'sans papiers' die bij de Belgische overheid geen gehoor vinden voor hun situatie. In de hoop dat zij door drastischere acties wel de aandacht zullen krijgen, gaan zij over tot een hongerstaking. Tevergeefs. Pinas die in zijn werk altijd opkomt voor de minderheid, de 'underdog' zou je gerust kunnen zeggen, kan ook in dit geval niet voorbij gaan aan de noden van deze onfortuinlijke groep mensen. Net als in Suriname, wil hij ook hier maatschappelijke problemen die niet voldoende onder de aandacht komen van volk en overheid, belichten. Hij besluit van dit onderwerp een kunstwerk te maken voor de expositie waar hij zijn 'residency' mee zal afsluiten. Het kunstwerk wordt een filmpresentatie genaamd *La Liberté PRK no.???* Hij dwingt de toeschouwer tot reflectie. Tot nadenken over het onderwerp recht op vrijheid. De titel van dit werk wordt ook de titel van zijn expositie."

Drawing her Story

Uit Nederland ontving SAX een verslag van Eline Visser over een heel bijzonder project waarbij kunst gebruikt wordt als gereedschap om vrouwen met verschillende culturele achtergronden elkaar - en zichzelf - beter te laten begrijpen en op die manier elkaar - en zichzelf - te empoweren: Drawing her Story. Op het [Sranan Art-blog](#) is in woord en beeld te zien hoe zo'n serie bijeenkomsten zich onttolt. Op de site van [Stichting NIKA Kunstprojecten](#) staat veel informatie over de gedachte achter Drawing her Story. Zo staat er: 'Drawing her Story zet zich in voor de integratie, maatschappelijke en culturele participatie en vergroting van het zelfbewustzijn van (...) vrouwen door middel van het geven van tekenworkshops waarbij de verhalen van de vrouwen als uitgangspunt dienen.' Hoewel dit project ontwikkeld is in Nederland lijkt het een schitterend initiatief om ook elders uit te voeren waar er vrouwen met uiteenlopende achtergronden deel uitmaken van een en dezelfde gemeenschap. Ook is er op de site van Stichting NIKA een uitgebreide handleiding gratis te downloaden [hier](#) en een documentaire te zien [hier](#). Stichting NIKA Kunstprojecten is een initiatief van beeldend kunstenaar [Karin Janssen](#) en kunsthistorica Nienke Verschuur. De stichting is in 2008 opgericht met als doelstelling beeldende kunst in te zetten voor de samenleving om deze prettiger, mooier en leefbaarder te maken.

Alle deelnemers, afgebeeld door alle deelnemers
FOTO Eline Visser, 2012

AGENDA | BEYOND BORDERS

Wat: *'Who More Sci-Fi Than Us, hedendaagse kunst uit de Cariben'*
Wanneer: 26 mei t/m 26 augustus 2012
Waar: [Kade Kunsthal](#), Amersfoort, Nederland

Tentoonstelling van gastcurator Nancy Hoffman toont kunstwerken van hedendaagse Caraïbische kunstenaars. Nancy Hoffmann: 'Met deze tentoonstelling laten we voor de eerste keer in Nederland het brede palet aan hedendaagse Caraïbische kunst en kunstenaars zien. De tentoonstelling focust op een gedeelde identiteit, geschiedenis, economische en sociale condities; een combinatie van factoren die tot een bepaalde surrealistische manier van communiceren leidt, in woord en beeld. Of, zoals de Dominicaans-Amerikaanse auteur en Pulitzer Prize winnaar Junot Diaz het zo welbespraakt formuleert: 'It might have been a consequence of being Antillean. Who more sci-fi than us?'

Onder meer [Remy Jungerman](#), [Charl Landvreugd](#) en [Marcel Pinas](#) tonen hun werken.

Wat: [Neil Fortune](#) en [Angela Tellier](#) / *Face2Face*
Waar: [CBK Zuidoost](#), Amsterdam, Nederland
Wanneer: Vanaf 26 mei 2012

Face2Face is een professionaliseringstraject voor jonge creatieven. Een van de opdrachten binnen dit traject is het samenstellen van een tentoonstelling in CBK Zuidoost. [Tellier](#) en [Fortune](#) zien de expositieruimte als een blanco doek. Ze spelen met de presentatie van hun werk en de manier waarop de bezoeker ernaar kijkt.

Wat: Caribbean InTransit Symposium: 'Biennials and Art Practices in the Caribbean'
Waar: Smithsonian Center for Folklife and Cultural Heritage, 600 Maryland Ave. SW, Suite #2001 MRC 520, Washington DC, USA
Wanneer: 28 juni 2012, 11:30-19:00 uur
Lees er meer over op de website van [ARC Magazine](#).

Wat: *Time, Trade & Travel*
Waar: [Stedelijk Museum Bureau Amsterdam \(SMBA\)](#), Amsterdam, Nederland
Wanneer: 25 augustus t/m 21 oktober 2012

Een collaboratie tentoonstelling door SMBA en Nubuke Foundation in Accra (Ghana) met een uitwisseling tussen Ghanese en Nederlandse kunstenaars. [Iris Kensmil](#) is één van de deelnemende kunstenaars.

Wat: Groepsexpositie Caribbean: *Crossroads of the World*, op drie locaties in New York, USA
Wanneer: 12 juni 2012 t/m 06 januari 2013

Waar: [Studio Museum in Harlem](#), West 125th Street, New York, USA
Waar: [El Museo del Barrio](#), 1230 Fifth Avenue, at 104th Street, East Harlem, New York, USA
Waar: [Queens Museum of Art](#), New York City Building, Flushing Meadows-Corona Park, USA

Holland Cotter schreef een interessante recensie over deze drie exposities in [The New York Times](#).

Wat: Solo-expo & 3D-presentatie [George Struikelblok](#)
Waar: [Gallery Alma Blou](#), Curaçao
Wanneer: 1 september t/m 1 oktober 2012

Wat: Happy Islands-expo Aruba met [Marcel Pinas](#) en [Kurt Nahar](#)
Waar: Aruba
Wanneer: 1 oktober 2012

Wat: [George Struikelblok](#), solo-expo met 3D-presentatie
Waar: [L'Encadrier](#), Cayenne, La Guyane Française
Wanneer: 1 oktober t/m 1 november 2012

Wat: Groepstentoonstelling *De Nederlandse identiteit? Half suiker, half zand. De recente geschiedenis door de ogen van mister Motley*
Waar: [Museum De Paviljoens](#), Odeonstraat 3, Almere, Nederland
Wanneer: 22 juni t/m 23 september 2012 (Opening: 22 juni 2012, 15:30)

Gastcurator is Hanne Hagenars, oprichter en hoofdredacteur van kunsttijdschrift *mister Motley*. Hagenars heeft de meest recente onderwerpen uit de Nederlandse canon aangegrepen om de reflectie van kunstenaars op de Nederlandse geschiedenis aan te tonen. De titel *Half suiker, half zand* verwijst naar een krachtig mengsel dat zoet en weerbarstig tegelijk is en dat zelfs de meest geoliede machine kan doen vastlopen. Kunst kan met indringende beelden de geschiedenis verrijken, maar ook ons denken erover ontregelen of haar voorzien van een menselijk gezicht. Met werk van [Tiong Ang](#), [Gijs Assmann](#), [Pedro Bakker](#), [Jasper de Beijer](#), [Paul Beumer](#), [Gilles de Brock](#), [Nik Christensen](#), [Hans Citroen](#), [Amie Dicke](#), [Jan Dietvorst](#), [Gilbert van Drunen](#), [Uta Eisenreich](#), [Hadassah Emmerich](#), [Daan van Golden](#), [Kaleb de Groot](#), [Maja van Hall](#), [Toine Horvers](#), [Simonka de Jong](#), [Hamid El Kanbouhi](#), [Iris Kensmil](#), [Natasja Kensmil](#), [Johan van der Keuken](#), [Friso Keuris](#), [Rob van Koningsbruggen](#), [Marijn van Kreijl](#), [Otobong Nkanga](#), [Ronald Ophuis](#), [Oksana Pasaiko](#), [Wim T. Schippers](#) & [Willem de Ridder](#), [Charlotte Schleiffert](#), [Henk Wildschut](#) en [Zijlmans & Jongenelis](#).

Wat: 2de Inter Guiana Cultural Festival
Waar: Guyana
Wanneer: Van 23 t/m 25 augustus 2012

Van 23 t/m 25 augustus 2012 vindt het tweede Inter Guiana Cultural Festival plaats in Guyana. Het eerste GCF was vorig jaar in Suriname. De deelnemers zijn Suriname, Guyana en La Guyane Française. Het derde festival vindt in 2013 plaats in La Guyane Française. Volg de berichten in de pers!

Butterflies don't exist

In mei had [Sara Blokland](#) haar derde solo-expositie, *Butterflies don't exist*, in de galerie [LMAK Projects](#), New York, USA. Onder andere te zien was *The Wallpaper-paper*, een selectie foto's gemaakt door Blokland en haar familie in Suriname en Nederland. De expo liep van 29 april t/m 3 juni 2012.

Een goed jaar voor Blokland! Op 10 maart 2012 werd bekend gemaakt dat haar fotoboek *De Politiekapel van Suriname* behoort tot één van de 120 belangrijkste fotoboeken die zijn uitgebracht tussen 1945 en 2010. Het overzicht is gebundeld in *Het Nederlands fotoboek*, uitgegeven door [NAi Uitgevers](#). *Het Nederlandse fotoboek* beschrijft de jonge geschiedenis van het fameuze Nederlandse fotoboek. Samenstellers Rik Suermond en Frits Gierstberg kozen ruim 120 van de belangrijkste Nederlandse fotoboeken en plaatsten ze in de context van fotografische en maatschappelijke ontwikkelingen. Daar hoort Sara Blokland nu dus ook bij!

FOTO Sara Blokland, 2011

H(A)UNTED

Als reactie op de moord op Trayvon Martin in Florida, Verenigde Staten, afgelopen februari en op de stereotypering van zwarte mannen is er onlangs een tentoonstelling in [Caribbean Cultural Center African Diaspora Institute \(CCCADI\)](#), New York opgesteld. [Nardo Brudet](#) en [Patricia Kaersenhout](#) e.a. deden mee aan de expo *H(A)UNTED* die van 26 april t/m 18 mei 2012 te zien was. Curator: [Shantrelle P. Lewis](#).

Input voor *Sranan Art Xposed* is welkom!
Bent u naar een expo geweest?
Stuur uw opmerkingen en/of foto's naar srananart@gmail.com

Thijs Heslenfeld

Au! Er tikt een tijdbom in het Surinaamse oerwoud

Drie foto's uit Au!
FOTO'S Thijs Heslenfeld, 2011

Drie maanden reisde **Thijs Heslenfeld** door de binnenlanden van Suriname. Dit resulteerde in het boek *Au! Er tikt een tijdbom in het Surinaamse oerwoud*. Met zijn foto's laat Heslenfeld de natuur van Suriname zien in al haar schoonheid en kwetsbaarheid. Naast zijn foto's staat er ook een geschreven verslag van zijn reis door het oerwoud in het boek.

Het boek heeft echter een zwart randje. 'Au' is het chemisch symbool voor goud. Goud waar duizenden mensen in de binnenlanden van Suriname naar zoeken. Hierin schuilt een groot gevaar. Niet alleen voor de bossen die gekapt worden, maar voornamelijk door het kwik dat gebruikt wordt voor de goudwinning en gevaarlijk is voor mens en dier.

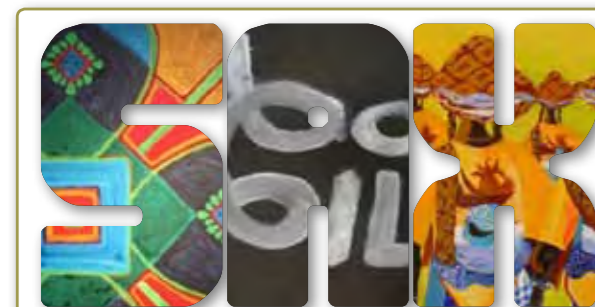
Het boek is in zes hoofdstukken verdeeld en start met 'De Ontmoeting'; een voorwoord geschreven door kunsthistorica Nancy Hoffmann (de gastcurator van *Who*

More Sci-Fi Than Us). In de daarop volgende hoofdstukken wordt de lezer meegevoerd van de Tapanahonyrivier tot aan het zuidelijke dorp Kwamalasemutu.

Hoewel de titel van het boek vrij negatief aan doet, is dit het niet. Heslenfeld beschrijft vol enthousiasme over de natuur en mensen van Suriname. Zijn reisverslag is persoonlijk, herkenbaar en met veel humor beschreven. Heslenfeld lijkt met zijn foto's en verslag de schoonheid van het land en de mensen te willen benadrukken, zodat men de ernst van de dreigende situatie in Suriname inziet.

Au! Er tikt een tijdbom in het Surinaamse oerwoud, Thijs Heslenfeld, Amsterdam, KIT Publishers, 2011. ISBN 9789460221743

NB In het nieuwe kwartaalblad *EFM Magazine* is dit verslag eveneens te lezen, echter met andere foto's.

Input voor **Sranan Art Xposed** is welkom! Foto's, teksten, kunstwerken, tips, ideetjes: **the floor is yours!** Mail naar srananart@gmail.com

Drie webpagina's die u niet mag missen!

Beeldende kunst
<http://srananart.wordpress.com/>
Beeldende kunst
www.readytexartgallery.com
Beeldende kunst
<http://www.suriname-fvas.org/>

LEESLIJST

► *Pictures From Paradise: A Survey of Contemporary Caribbean Photography*, Melanie Archer & Mariel Brown (red.), Port of Spain, Robert and Christopher Publishers, 2012

Een bespreking van dit boek staat te lezen in de **Jamaican Gleaner**, en ook op de **ARC website**.

► *Curating in the Caribbean*, David A. Bailey, Alissandra Cummins, Axel Lapp & Allison Thompson (red.), Berlijn, **The Green Box**, 2012

Met essays van José Manuel Noceda Fernández (Cuba), Claire Tancons (Guadeloupe), Barbara Prézeau Stephenson (Haiti), Sara Hermann (Dominicaanse Republiek), Krista A. Thompson (Bahamas), Winston Kellman (Barbados), Jennifer Smit (Curaçao), Dominique Brebion (Martinique) and Veerle Poupeye (Jamaica).

► *Zonder titel / Untitled. Een selectie schilderijen uit de periode 1999-2011*, Els Tjong Joe Wai

De presentatie van dit boek, met werk dat in die periode gemaakt is in Nederland, Griekenland en Suriname, vond plaats in de galerie die deze kunstenaar opgericht heeft: Sukru Oso.

► *Curaçao Classics. Beeldende kunst vanaf 1900*, Felix de Rooy & Jennifer Smit, Amsterdam, KIT Publishers, 2012. ISBN 9789460221583

Catalogus bij de tentoonstelling *Antepasado di Futuro* (Voorouders van de toekomst) die van 9 oktober 2010 tot 10 januari 2011 te zien is geweest in het Curaçaosche museum. De bespreking van deze titel volgt nog op het blog van Sranan Art.

► Van het mooie Caribische kunstmagazine **ARC** is al weer de **vijfde editie** verschenen. Deze editie, met een werk uit de Anarusha-serie van **Charl Landvreugd** op de cover, is in Suriname gepresenteerd tijdens de 13de Internationale Conferentie van de Association of Caribbean Women Writers and Scholars (ACWWS): *The Caribbean, The Land and The People. Women's Efforts, Women's Lives*, van 8 t/m 12 mei 2012 in Paramaribo, Suriname.

LEESLIJST

Een pagina uit de publicatie *Short Stories*, van Kit-Ling Tjon Pian Gi. Hier geeft zij haar impressies weer van haar residency in Vermont

► *Short Stories* is de naam van de meest recente solo-expo van **Kit-Ling Tjon Pian Gi** in Fort Zeelandia tijdens (en na) de regionale literaire conferentie die daar plaatsvond, de 13de Internationale Conferentie van de Association of Caribbean Women Writers and Scholars (ACWWS): *The Caribbean, The Land and The People. Women's Efforts, Women's Lives*. Bij de tentoonstelling is er een kleine, prachtige publicatie verschenen waar poëtische teksten de bijzondere schilderijen aanvullen en zelfs completeren. *Short Stories* is te koop bij onder meer Readytex Art Gallery voor SRD 25. Een pagina uit de publicatie *Short Stories*, van Kit-Ling Tjon Pian Gi. Hier geeft zij haar impressies weer van haar residency in Vermont.

► *Caribbean: Art at the Crossroads of the World*, Deborah Cullen & Elvis Fuentes (red.), Yale University Press, 2012. ISBN-10: 0300178549, ISBN-13: 978-0300178548

Op de website van Amazon.com wordt voorspeld dat dit hét standaardwerk zal zijn voor de komende decennia over Caribische beeldende kunst.

► *Who More Sci-Fi Than Us? Contemporary Art from the Caribbean*, Nancy Hoffmann (red.), KIT Publishers, Amsterdam, 2012. ISBN 9789460222115

De catalogus bij de gelijknamige expositie in Amersfoort. Kijk uit naar de besprekingen op het Sranan Art-blog!

► *About Change in Latin America and the Caribbean*, Evangelina Elizondo (red. coörd.), Inés Azar Head & Ximena Hernandez Cata (red.), The World Bank Art Program, 2012

Vooralnog uitsluitend als download te krijgen via deze [link](#). Een belangrijke bijdrage aan de discussie over Caribische kunst. Een eerste beschouwing maakt duidelijk dat er omissies zijn. Zo is ten onrechte de bijdrage van de Surinaamse kunstenaars **Jhunry Udenhout** en **Hanka Wolterstorff** onvermeld gebleven.

Zonder titel, Varzia Rostamkhan, 2011
FOTO Collectie Varzia Rostamkhan, 2011

'Columbus', acryl op canvas, 40x50
FOTO Collectie Auli De
"Dit standbeeld staat in Nassau, Bahamas. De vis is het symbool van de Bahamas. De 'Blauw Zwart'-serie is een door mij bedachte combinatie tussen fantasie en werkelijkheid. Elk schilderij is gemaakt alleen met drie basiskleuren: zwart, wit en blauw"

'Ketji Koti Maroon', acryl op canvas, 90x90
FOTO Collectie Auli De

Het internet is gedurende de laatste tien jaar ook voor de Surinaamse kunstenaar een heel waardevol, bijna onmisbaar middel geworden om contacten te leggen en het eigen werk meer bekendheid te geven. Daarnaast is het een vrij toegankelijk portaal voor de kunstenaar die zich wil scholen en behoefte heeft aan kennis. Het internet brengt ook SAX in contact met kunstenaars met een Surinaamse achtergrond die elders wonen. En soms ook met artiesten die in Suriname wonen, maar niet zo aan de weg timmeren. Op het SAX-fotoaccount hebben we zelfs een map aangemaakt waarin er werk van deze SAX-lezers te zien is: [Gallery Sranan Art Readers](#). Daarin vindt u nu werk van Mavrick Boejoekoe, Varzia Rostamkhan en Auli De. Ook iets opsturen? Stuur ons een [mail!](#)

Varzia Rostamkhan, geboren in Paramaribo, 1981 is in 2011 afgestudeerd als Docent Beeldende Kunst en Vormgeving aan de **Willem de Kooning Academie** in Nederland. Eerder studeerde zij aan het IOL in Suriname, maar na haar huwelijk verhuisde zij naar Nederland. Zij ziet zichzelf als een Surinaamse kunstenaar vanwege haar roots en vanwege haar manier van werken. Zij heeft een heel bijzondere techniek. Ze schildert een opzet op ongebleekt katoen en borduurt daarna met gekleurd garen met de naaimachine het schilderij daarop. Een terugkerend motief is haar inmiddels overleden vader die zij erg mist. Momenten uit zijn leven als slager legt zij vast.

Ook zo een nieuwe connectie, via Facebook bij de SAX-redactie beland: **Auli De**. Zij is een fulltime kunstenaar die, zoals ze dat zelf omschrijft, 'gespecialiseerd is in tropische schilderijen van Suriname en de Bahamas'. Auli De is geboren in Pondicherry in India. Ze verhuisde naar Paramaribo, Suriname toen ze vijf jaar was. Als kind in Suriname genoot ze heel erg van de tekenlessen op school onder leiding van **Paul Woei**. In 2008 richtte zij Tropical Art op en begon haar eigen inspiraties op doek vast te leggen; de prachtige turkooizen kleuren van tropische stranden en de onderwaterwereld van de blauwe oceaan. De inspiratie daarvoor deed ze op tijdens haar vakanties naar de Bahamas waar ze lessen heeft gehad van de bekende kunstenaar **Donald Russell** in Nassau. Daarnaast heeft zij een eigen 'Eurasian Art'-stijl ontwikkeld. Ze schildert met acrylverf op doek.